

Angaaende Gammelstatten udtalte det ærede Medlem sin Glæde over at finde Bestemmelse om, at en Del af den skal overføres. Han saa deri en Erkendelse af, at denne Stat er, og fremtidig vil blive en Stat, der af Lovgivningen kan reformeres og affattes. At Lovgivningsmagten kan gøre det, har der aldrig været nogen Tvivl om; men om den har moralsk Ret til at gøre det, er et andet Spørgsmaal, som heller ikke er afgjort her. De Herrer maa nemlig ikke glemme, at vi affrivne ikke Staten, de vedkommende Ejere skulle blive ved at svare Staten fremtidig, vi overføre blot en Del af dens Udbytte til Kommunerne. Spørgsmaalet om, af hvad Karakter Staten er, om det er en Stat eller en Prioritet, er et Spørgsmaal, der jo først kan prøves, naar vi komme til at affrivne noget af denne Stat. Naar Ejerne vedblivende svare Gammelstatten ganske som hidtil, kan man ikke se noget Bevis enten paa det ene eller det andet i den Omstændighed, at Staten ikke beholder hele Stattens Beløb, men hjælper Kommunerne med en Del af den. Da vi nu en Gang ere komne ind paa Spørgsmaalet: Stat eller Prioritet for Gammelstattens Vedkommende, vil jeg dog tilføje, at for mig er der ingen Tvivl om, at Gammelstatten for den overvejende Del er en Prioritet og kun for en ringe Del en Stat.

Med Hensyn til § 1 fremkom det ærede Medlem for Bornholms 1ste Valgkreds (Blem) med adskillige Indvendinger, idet han mente, at der ikke stete Bornholm Retfærdighed. Han mindede i saa Henseende om det Skatteprivilegium, som Bornholmerne havde haft fra gammel Tid, og talte om, at man nu var gaaet dem for nær. Dette Skatteprivilegium skriver sig jo, som det ærede Medlem ogsaa fremhævede, fra for 200 Aar siden, og Bornholmerne fik det som Belønning for deres Tapperhed ved Fordrivelsen af Svenskerne fra Den. Naar Tapperhed overhovedet skal betales, mener jeg rigtignok, at saa have Bornholmerne faaet en tilstrækkelig Betaling i disse 200 Aar. Jeg tvivler heller ikke om, at det vilde være gaaet med dette Privilegium, som det gif med adskillige andre, efter at vi havde faaet Grundloven af 1849, nemlig at man havde afløst det, saafremt man ikke den Gang havde erkendt, at Bornholm paa Grund af sin isolerede Beliggenhed ikke var i Stand til at nyde de samme Fordele af Statens Goder som de øvrige Landsdele. Det var det Hensyn, der førte til, at man bevarede dette Privilegium, der ellers sikkert vilde være forsvundet. Men nu er det jo saa, at al den Tale om Bornholms isolerede Beliggenhed,

som der har været megen af, navnlig i dette Ting, i Grunden er hørt op. Jeg tror ogsaa, at de ærede Repræsentanter derovre fra ville erkende, at denne ikke længer er isoleret beliggende, efter at den nemlig har faaet sine gode Dampskibsforbindelser, hvortil Staten har givet sit klædelige Bidrag. Bornholm har ogsaa faaet en Række Havne, saaledes at det er forsynet med Havne som ikke nogen Del af Landet, ogsaa ved Statens værdifulde Tilskud. Endelig faar Bornholm meget snart sin Jærnbane. Det har nemlig ellers stadig været vore gode Benneres Argument derovre paa Den: Vi have ingen Jærnbaner, derfor maa I hjælpe os paa anden Maade. Er der derfor noget, man ikke gerne skal tale om, hører dette Statteprivilegium for Bornholms Vedkommende til de Ting, som Bornholmerne ikke skulle tale om. Det, vi her gøre, er ikke andet, end at vi give Bornholm den samme Brødel af de ydede Skatter, som vi give Kommunerne i de øvrige Landsdele. Det er den fuldstændig gennemførte Retfærdighed, og naar Kommunerne derovre ikke saa mere ud af Brøken, er det alene af den Grund, at de ikke hidtil have givet Staten saa meget, som de øvrige Kommuner have givet. Men hvorledes man ud fra dette Faktum, at Staten i 200 Aar har faaet mindre af Bornholm end af de øvrige Landsdele, skalde kunne komme til det Resultat, at nu skulle vi ikke blot give Bornholmerne lige saa meget som de andre, men endogsaa mere, det forstaar jeg ikke.

Det ærede Medlem for Præsto Amts 6te Valgkreds omtalte § 3. Jeg tror ikke, at det ærede Medlem rigtig har forstaaet denne Paragrafs Bestemmelser. Han begyndte nemlig med at sige, at Regeringen gennem denne Paragraf vilde forhindre Kommunerne i at ødsle med dette Tilskud fra Statens Side. Nej, det er Hensigten med Bestemmelserne i § 4, § 3 har et ganske andet Formaal, nemlig dette at fastsætte Regler for, hvorledes Kommunerne skalde forholde sig med dette Tilskud, hvilket det er nødvendigt at træffe Bestemmelser om. Der er en Tanke, der ikke ligger saa langt borte, naar man overfører Land- og Vigningsstatten samt Bygningsafgiften, og det er den at sige, at vi formindste den kommunale Hartkornsstat med Land- og Vigningsstatten og Formue- og Lejlighedsbeskatningen med Bygningsafgiften. Det er imidlertid en Ordning, der er meget uheldig, og det er for at forebygge noget saadant, at man har sat Bestemmelserne i § 3 ind, navnlig dens 2det Stykke. Naar man ser Sagen udelukkende fra de normale Landkommuners, Hartkornskommunernes Standpunkt, og